

ΚΥΚΛΟΣ: Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Μ Π Ε Ρ Τ Ο Λ Τ Μ Π Ρ Ε Χ Τ

“Η ΕΞΑΙΡΕΣΗ και ο ΚΑΝΟΝΑΣ”

Ομάδα Σύγχρονης Τέχνης

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Μετάφραση:	Νάντια Βαλαβάνη
Σκηνοθεσία:	Γιάννης Καλατζόπουλος
Σκηνικά:	Γιάννης Σικαρπερός Στράτος Σαραντίδης
Κοστούμια:	Νίκος Αδειλίνης
Μουσική:	Τάσος Καρακατσάνης
Στίχοι Τραγουδιών:	Γιάννης Καλατζόπουλος

ΠΑΙΖΟΥΝ ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ:

Γιάννης Τσικής:	Έμπορος
Νίκος Νικολαΐδης:	Οδηγός
Μιχάλης Θεοδώρου:	Κούλης
Νίκος Ξυθάλης:	Δικαστής
Κατερίνα Αναστασίου:	Η γυναίκα του Κούλη
Λίλιαν Παναγιωτοπούλου:	Ξενοδόχα
Δέσποινα Μαλανδρενιώτη	Αστυνομικοί και Πάρεδροι
Κατερίνα Αναστασίου:	
Γιάννης Καλατζόπουλος:	Αφηγητής

«Η Εξάρση και η Κανόνα» ήταν ένα παλιό όνειρο. Μια σύμπτωση και ένα «ούμπωμα» έκαναν αναγκαία την πραγματοποίησή του αυτή ακριβώς τη στιγμή: Η σύμπτωση είναι ότι γιορταζονται τα 100 χρόνια από τη γέννηση του Μπέρτολτ Μπρεκτ – του Γερμανού κομμουνιστή θεατρικού συγγραφέα, ποιητή, σκηνοθέτη, θεωρητικού, αλλά κυρίως ανατροπέα των καθιερωμένων σχέσεων του αστικού θεάτρου, που σφράγισε με το έργο του και επηρέασε όσο κανένας άλλος το θέατρο στον 20ό αιώνα. Το σύμπτωση είναι η εμφάνιση και η εξέλιξη με ανησυχητικούς ρυθμούς στην κοινωνία μας, φαινόμενα με εκείνα που παρατήρησε ο Μπρεκτ στη Γερμανία του Μεσοπολέμου και τα σχολίασε με μοναδική ευστοχία στο έργο που θα δειτε.

Η ξενοφοβία, ο ρατσισμός, η αδράνεια μεγάλων τμημάτων του λαού, απέναντι στην αυθαιρέσια και τη βία της εξουσίας, στον εκφυλισμό

της δικαιοσύνης και γενικότερα των θεσμών, στην αφαίρεση κεκτημένων δικαιωμάτων και στο ανελέητο χτύπημα όσων αντιστέκονταν, έδωσαν στον Μπρεκτ το υλικό για να γράψει την «Εξάρση και τον κανόνα», σε μια εποχή που η άρκευσα τάξη της Γερμανίας φλερτάριζε με τον Εθνικοσοσιαλισμό, προσδίδοντας σε μια ευρωπαϊκή –και παγκόσμια– ολοκλήρωση διαφορετική από αυτήν που συντελείται σήμερα μόνο από την άποψη των μεθόδων και των εξωτερικών χαρακτηριστικών.

Αντίθετα απ' όσα υποστηρίζουν οι αστοί θεωρητικοί του θεάτρου (οι ιδιαιτέρως όσοι απ' αυτούς πέρασαν στα νιάτα τους από το στρατόπεδο της αριστεράς), ο Μπρεκτ παρέμεινε μέχρι το τέλος συνετής στην ιδιορρυθμία του ιστορικού υλισμού.

Έκοντας δεχτεί όλες τις επιρροές της εποχής του, από το μηδενισμό και τον εξημερισμό μέχρι τον αναρχισμό και τον υπαρξισμό, όταν διάβασε Μαρκ-Βάλντερ στα, χωρίς να το ξέρει, ένα τέτοιο θεατή είχε υπ' όψη του γράφοντας τα έργα του – και είναι χαρακτηριστικό ότι ακριβώς τη στιγμή που αναγνωρίστηκε από την αστική τάξη (μετά το θρίλαμπο της «Όπερας της Πεντάρας») κάνει μια συνειδητή στροφή γράφοντας μια σειρά έργων που με έμφαση ονομάζει «δικαστικά».

Σύμφωνα με την άγρια δοκιμάζει όλες τις ιδέες που αργότερα αποτέλεσαν την ουσία αυτού που ονομάζουμε σήμερα «Μπρεκτικό Θέατρο». Πασχιζει για ένα θέατρο (της επιστημονικής εποχής). Ένα θέατρο που γυρίζει την πλάτη του στο θέατρο της κωνευτικής αυτοπάτης του αστικού κοινού. Ένα θέατρο με περιεχόμενο που απευθύνεται στη γνωστική ικανότητα των εργαζομένων, για τους οποίους το κατεστημένο θέατρο ήταν πρόσωπο και αδιάφορο. Ένα τέτοιο καινούριο περιεχόμενο χρειάζεται και ανάλογη, καινούρια μορφή θεατρικής έκφρασης. Ο ηθοποιός δεν «μπαίνει στο πετσό», αλλά κριτικάρει με το παίξιμό του τον ήρωα που ενσαρκώνει. Η σκηνή από ειδυλιακό τοπίο απόδρασης από την πραγματικότητα μετατρέπεται σε Πεδίο ταξικής πάλης. Τα πρόσωπα δεν είναι πιο συγκεκριμένες, εξοικειωμένες περιπτώσεις, αλλά σύμβολα που εκπροσωπούν κοινωνικούς και αντιθέτους συμφέροντα.

Όλα τα πατροπαράδοτα «ειφέ» του θεάτρου, τα σκηνικά, τα κοστούμια, ο φωτισμός, η μουσική, το χιούμορ, η «νίτριγκα», επιστρατεύονται όχι για την καλλιτεχνική «εξάπτηση» του θεατή, αλλά αντίθετα, για να τον καταστήσουν προσεκτικό απέναντι στην κοινωνική και πολιτική του εξάπτηση.

Σήμερα, 100 χρόνια από τη γέννηση του Μπρεκτ, οι ιδεολογικοί του αντίπαλοι οργανώνουν αφιερώματα στη μνήμη του, με σκοπό να φέρουν το έργο του στα μέτρα τους. Διαστρέφουν την πραγματικότητα, αποσιωπώντας το περιεχόμενο και εξομνώντας μόνο τη μορφή των έργων του, που χωρίς αυτό το περιεχόμενό τους, είναι ανώδυνη και –γιατί όχι;– χρησιμη.

Σαν τα όρνια πάνω από το φερέτρό του τον καταδικάζουν, νεκρά, για όσα ονειρεύτηκε, εκφωνώντας πασημυρικούς για τον τρόπο με τον οποίο διατύπωσαν τα όνειρά του. Προσταθούν έτσι να τον ενσωματώσουν στους δικούς τους

κανόνες της απανθρωπιάς, κανόνες που ο Μπρεκτ αγωνίστηκε σ' όλη του τη ζωή να ανατρέψει, στρατεύοντας στην υπόθεσή της Εξάρση, που θα κάνει τον πλανήτη κατοικήσιμο.

Γιάννης Καλατζόπουλος

«Ήρθα για να τραγουδήσω και να τραγουδήσω μαζί μου».

Είναι ιερή υποχρέωση της κοινωνίας του Βύρωνα, της δημοτικής αρχής, των εργατών του πολιτισμού, να σταθούμε με ευλάβεια στη διαθήκη των ποιητών της παγκοσμιοποίησης της Ειρήνης, που μας έμαθαν να τραγουδάμε όλοι μαζί.

Γι' αυτούς τους λόγους επιλέξαμε τον Κύκλο των Ποιητών, γιατί σήμερα που τελειώνει αυτός ο αιώνας αισθανθήκαμε πιο έντονη την ανάγκη να τραγουδήσουμε όλοι μαζί, να τραγουδήσουμε για τη Ειρήνη.

Τέσσερις βραδιές, που ακολουθούν η μια μετά την άλλη, στα χνάρια του καιρού μας.

Τέσσερις δημιουργοί που σημάδεψαν την ομορφότερη εικόνα του πλανήτη: τον άνθρωπο.

Αγάπησαν τους λαούς τους, φυλακίστηκαν, εξορίστηκαν, αλλά και βραβεύτηκαν με το Βραβείο Λένιν για την Ειρήνη.

Βασίλης Κολοβάς

Ο αιώνας που φεύγει μας αφήνει ακριβή παρακαταθήκη, αφού χάρισε πνευματικούς άντρες που ύψωσαν φωνή διεθνισμούς. Πνευματικοί άντρες που μπήκαν στη φωτιά, λειτουργήθηκαν στον πόνο και την οδύνη των καταφρονεμένων και βάλθηκαν να σπάσουν τα φράγματα των συνόρων, να ενώσουν τις φωνές τους, να τραγουδήσουν μικροαράς και λήψεις των λαών τους, να ενώσουν τα βράσανά τους, να τους δώσουν αξιοπρέπεια, να αποκτήσουν ταξική συνείδηση, όνομα. Όλοι αυτοί οι τραγουδιστάδες του αιώνα μας ένωσαν τις φωνές τους κάτω από τη δύναμη της λάμψης και της κοσμοκαλαισίας που συγκλόνησαν την ανθρωπότητα στις αρχές του αιώνα μας, λάμψη και κοσμοκαλαισία που άλλαξαν τη μοίρα των ταπεινών και καταφρονεμένων, ένωσαν καημούς και βράσανα από την Ανατολή, από τις νοικισμαρές πατρίδες της Νότιας Αμερικής, από την εγκαταλειμμένη πατρίδα του απέραντου γαλάζιου και από τη Γερμανία.

Ο αιώνας που φεύγει ευτύχησε να γεννηθεί: 1898 Μπέρτολτ Μπρεκτ, 1903 Ναζίμ Χικμέτ, 1904 Πάμπλο Νερούντα, 1909 Γιάννη Ρίτος. Αυτά τα αγιασμένα και μυρωμένα από τη φύση πρόσωπα, τα γεννημένα μαζί με το σταυρό του καθημερινού Χριστού στην πλάτη, πορεύτηκαν βήμα το βήμα στη σταύρωση των λαών τους, έζησαν και δημιούργησαν ορμή, αγέρωχο και αποκαίρησαν τούτο τον κόσμο γλαστό. Ο ένας είπε κι όλοι το προουπογράφουν: